

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De scholasticæ Theologiae Vanitate, qua superioris
ætatis homines, doctrinam & religionem suam
tueba[n]tur, Liber, in locos communes digestus. Omnibus
ueræ ac solidæ pietatis studiosis in primis ...**

Sarcerius, Erasmus

Francoforti, 1541

VD16 S 1775

De Satisfactione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29838

DE CONFES. AVRIC. 124

Confessio proprio sacerdoti fieri debet, al-
teri cum licentia. *sup 118. b.*

In quinque casibus licet alij quam proprio sa-
cerdoti confiteri, & sine licentia eius, quando
uagus est, mutans domicilium, peccans in alia
parrochia, si proprius sacerdos reuelat confes-
sionem, uel sollicitat ad peccatum, & in extre-
ma necessitate.

A iure concessum est praelatis, quod possunt
sibi eligere confessores.

Electio discreti confessoris non est nobis co-
missa, nisi ex licentia superioris.

Quilibet sacerdos potest quemlibet absol-
uere sine inflictione poenae.

Confessor debet interrogare confitentes, no-
de quolibet peccato, sed secundum conditio-
nes singulorum.

Sigillum confessionis est de iure diuino, & de
essentia sacramenti.

DE SATISFA-
ctione. *infra 128. b.*

Scholastica satisfactio pro peccatis iuris di-
uini est.

Priore ad Corinthios cap. 11. Si nos ipsos iu-
dicaremus, non iudicaremur a domino, ergo no-
stre poenae tollunt poenas, quas minatur Deus.

Q +

DOCTRINA SCHOLAST.

Nam sic interpretantur Apostoli dictum: Nostræ poenæ sunt: ergo poenæ Dei per illas tolluntur, sequitur itaq; esse satisfactionem nostram pro peccatis.

Peccata merentur poenas, nullum igitur remittitur peccatum, nisi aliquæ poenæ solvantur, unde probatur satisfactio.

Pœnitentia habet rationem poenæ & compensationis, ideo multis poenis per satisfactionem cumulanda est.

Pœna seu uindicta necessaria est ad pœnitentiam, quia Augustinus dixit, pœnitentiam esse uindictam punientem, unde adhuc sequitur, esse satisfactionem pro peccatis.

87. 16. Satisfactio duplex est; altera pro uenialibus peccatis, altera pro mortalibus.

Satisfactio est, quæ constat non debitis operibus, sed supererogatiuis, quibus redimuntur poenæ purgatorij, aut certè aliæ poenæ temporales.

Pœnæ purgatorij partim potestate clauium, partim satisfactione remittuntur.

Satisfactio ex opere operato tollit culpam, & confert remissionem peccatorum.

Laudabiliter inquit Thomas, agit cōfessor, quando dicit ad confessum: Quicquid boni feceris, sit tibi in remissionem peccatorum.

Satisfactio est pretiū seu cōpensatio pro peccatis & poenis.

Satisfa.

DE SATISFACTIONE: 128

Satisfactio tamen ualet, etsi fiat in peccato mortali.

Satisfactio Christi generalis ualet pro tota humana natura, uerum quenuque per se oportet satisfacere pro suis peccatis.

Oportet supererogatiua opera esse, quæ debent satisfacere pro peccatis, non debita.

Deus remittit culpam, sed non poenã, quam commutat in aliquam poenam temporalem satisfactoriam, per Canones & sacerdotis iniunctionem, in parte uel toto declaratam.

Erroneum est, Deum à morituro non requirere aliam, quàm mortis poenam, imò requirere aliam, pro qua satisfaciendum est.

Sine satisfactione nemo saluatur.

Præter satisfactionem Christi, requiritur & nostra satisfactio pro peccatis.

Sanctæ sunt leges, quibus docemur de satisfactionibus pro peccatis per opera nostra.

Canonicæ satisfactiones sunt necessariae ad redimendas poenas æternas, aut poenas purgatorij.

Opera supererogatiua, quibus satisfacimus pro peccatis, hæc & similia sunt: peregrinationes ad sanctorum sepulturas & reliquias, rosaria &c.

Sicut satisfactionibus purgatorium redimitur, ita satisfactiones pecunia redimendæ sunt.

Satisfactionũ remissiones sunt indulgentiæ.

Q 6

Inf. 180. b.

ob uerborum solutio

dy. 123. b.

dy. 56. b.

ob uerborum et tunc

3.

dy. 56. b.

DOCTRINA SCHOLAST.

Sacrificio Missæ redimuntur satisfactiones mortuorum.

Canonice satisfactiones necessarie sunt ad poenam purgatorij redimendam, aut prosunt tanquam compensatio ad tollendam culpam.

In remissione peccati deus remittit culpam Et tamen quia conuenit iustitiæ diuinæ punire peccatum, mutat poenam æternam in poenam temporalem, uerum pars illius temporalis poenæ remittitur potestate, reliquum autem redimitur per satisfactiones.

Satisfactiones ualent, etiam si fiant ab his, qui lapsi sunt in peccatum mortale.

Satisfactiones non tantum ualent ad disciplinam, sed etiam ad placandum Deum.

Poenæ æternæ compensantur satisfactionibus nostris.

Satisfactiones redimunt poenas purgatorij.

Poenæ æternæ non remittuntur, nisi propter poenam purgatorij, aut satisfactiones Canonicas, hoc est, propter certa quædam opera non debita.

^a 36. b. ^z 41. b. Deus condescendens nostre infirmitati, constituit homini mensuram eorum, ad quæ de necessitate continetur, quæ est obseruatio præceptorum, ut de reliquo, id est, de operibus supererogatiuis possit satisfacere de commissis.

Scotus

DE SATISFACTIONE. 126

Scotus dixit poenitentiam dici, quasi poenae tenentiam: ergo poena est praecium pro peccatis: ergo pro poena satisfaciendum est.

Nostre poenae & satisfactiones sunt praecium pro peccatis.

Iustitiae Dei conuenit punire peccata: ergo nostrae satisfactiones merentur remissionem peccatorum.

Finis satisfactionum nostrarum est remissio peccatorum.

Communes calamitates praesentis uitae proprie per opera satisfactionum Canoniarum, hoc est, per opera traditionum humanarum, id est, per opera supererogatiua, ex opere operato, uel etiam si fiant in peccato mortali, tolluntur.

Satisfactiones nostrae pro poenis, in Euangelio fundatae sunt.

Satisfactio hodie non est imponenda secundum seueritatem Canonum, ut olim, nec secundum respondentiam ad magnitudinem peccatorum, ideo nec praesens, nec praeterita equiualens.

Satisfactio multum temporalis poenae aufert.

Satisfactio est compensatio, quae sponte fit, ex operibus non debitis, pro peccatis & poenis.

Sic potest homo satisfacere pro peccatis, etiam quando adstante habet gratiam Dei & meritum Christi,

DOCTRINA SCHOLAST.

Inf. 9. b.
No.
Christi, item diuinam bonitatem & liberalitatem, quæ proposuit nobis pro peccatis satisfaciendi modum, non quod nostra opera per se ita efficacia & digna sunt, sed quia sola opera satisfactionis loco pro peccatis acceptat. Unde doctorū sententia: Satisfactor reddat Deo æquiualens, non per essentiam, sed per diuinam acceptationem. Hinc Apostolus ait, ad Ro. 8. Nam reputo, non esse pares afflictiones presentis temporis ad gloriam, quæ reuelabitur erga uos. Quæ sententia uerissima est, quia afflictiones per se à longè non accedunt ad gloriam, nec dignæ sunt gloria, uerum fiunt dignæ ex uoluntate Dei & merito Christi.

Christus dixit Mathæi 4. Agite poenitentiam: ergo non satis est accedere poenitentiam, aut cogitare, sed operari per opera, id quod fit per satisfactionem.

Rectè sentiunt Catholici, quando sic sentiunt: Etsi culpa remissa est, tamen requiritur adhuc satisfactio pro temporali poena.

Inf. 12. b.
Deus remittit quidem peccatum, sed non finit impunitum, aut igitur poenitens in seipso punit peccatum, aut Deus punit in poenitente eum puniendo.

Niniuitæ in sua poenitentia simul induerunt saccos, ieiunauerunt &c. & Deus respexit ad opera eorum: ergo est satisfactio poenalis.

Achab, Regum 21. ieiunauit, dormiuit in sacco

DE SATISFACTIONE. 127

facco &c. Ergo &c. Idem fecit Manasses 2. Paro.
25. Ergo &c. Similia exempla multa extant in
libris Iudicum, Iudith, & Machabæorum &c.
Ergo &c.

Item Paulus ait, 1. ad Corinth. 11. Si ipsi cor-
riperemus nos, non corriperemur à Domino
ergo est satisfactio pro pœna, qua si ipsi nos ad-
ficimus, præuenimus pœnam Dei.

~~Dicere pœnam cum culpa simul auferri, est
reluctari Spiritui sancto.~~ 1

~~Falissimum est in cōtritione simul tolli pœ-
nam cum culpa.~~ 2

~~Satisfactio ab Apostolorum temporibus
usq; ad nos deuevit.~~

~~Si pœna unā cum culpa tolleretur, tunc ni-
hil remaneret orationibus tollendum post pœ-
nitentiam.~~ 3

~~Vna lachruma ualde efficax est pro pecca-
tis.~~

~~Christi satisfactio sufficiens est pro omnibus,
sed non æquè efficaciter ac potenter in omni-
bus operatur. sed in illis tantum, qui faciunt se
satisfactionis Christi per bona opera partici-
pes. Vnde rotundè dicunt Doctores: Passio
Christi omnes redemit sufficienter, sed non o-
mnes efficaciter, obstaculum est inde, quia uo-
lunt se facere participes huius meriti.~~ 4
Dy. 59. b.
49. b.

~~Homo uariis modis fit particeps meriti seu
satisfactionis Christi, sæpe ex mera præueni-
ente~~ 1

DOCTRINA SCHOLAS.

ente gratia, sicut S. Paulus, & sanctificati in utero matris suæ.

2. Secundo sumus participes meriti & satisfactionis Christi per sacramenta, quæ suam uirtutem & efficaciam habent per passionem atque mortem Christi. Tercio sumus participes meriti seu satisfactionis Christi per bona opera, non quòd hæc per se aliquid sint, aut meritoria, sed quòd per gratiam dei aliquid sint & meritoria.

Bona opera etiam adstante gratia, non possunt per se satisfacere pro peccatis, quia peccata habent annexam æternam pœnam, quam non potest purus homo tollere, unde nunc pròdit usus satisfactionis seu meriti Christi, qui est æternam pœnam in temporalem mutare, & satisfacere pro peccatis. Huius gratia & præsidio nos quoque possumus satisfacere pro peccatis.

Iuxta prædictum modum Christus satisfecit pro peccatis nostris, at quoque nos satisfacere oportet, ne nihil faciamus, operando in uinea domini, ut lucremur cum talento nostro.

*ob uirtutem
operum.*

Non sequitur. Christus pro nobis satisfecit: ergo nobis non est satisfaciendum.

Satisfactio etiam in peccato mortali præstanda est, nec omittenda.

Satisfactio acceptatur à Deo, non simpliciter, sed ut satisfactio pro peccatis, quia Deus procl-

DE SATISFACTIONE.

128
supra 127. b.
preclivior est ad misericordiam, quam ad damnationem.

Homo confessus, cui imposita est satisfactio, etsi in peccato mortali moriatur, & condemnatur, tamen non in perpetuum adficitur poena pro peccato, a quo est absolutus.

In inferno minus affligitur, qui confessus est, & accepit satisfactionem.

Bonum opus satisfactorie impositum, & in divina gratia prestitum, meritorium est remissionis peccatorum.

Duplex commodum satisfactionis est. Alterum quia satisfactione satisfacit pro poena peccati, alterum quia satisfactione quis meretur gradum eternae gloriae atque salutis.

Quemadmodum in Christo opera fuerunt meritoria, postea & satisfactoria pro peccatis, ita & opera in nobis meritoria sunt, & pro peccatis satisfactoria.

supra 134. a
Unus pro altero satisfacere potest. Sic filius pro patre satisfacere potest &c.

Potest aliquis in uno opere sibi mereri premium eternae salutis, & nihilominus pro alio satisfacere, sine incommodo proprii meriti. Sic opera Christi & sibi & nobis fuerunt meritoria, & simul illis operibus pro peccatis satisfecit.

Moses

DOCTRINA SCHOLAST.

3
Moses & pro se & pro alijs orauit; ergo quis sibi aliquo opere mereri potest æternam salutem, & pro alijs satisfacere.

Sicut nihil incommodi quis accipit, quando pro mortuis orat, nam meritum illius ea non diminuitur, sic nec quicquam damni accedit satisfaciendi pro alio.

170. b. a. Deus nullum peccatum sinit esse impunitum; ergo satis faciendo in nobis puniendae sunt peccata, ne Deus puniat.

126. a. Satisfactio quam clauis possunt tollere, est iuris diuini, nec morandum est argumentum. Si satisfactio iuris diuini est; ergo non potest tolli per clauis.

156. b. Iob inquit: Vtinam appenderentur peccata, quibus iram merui, & calamitas quam patior in statera, quasi arena maris hæc grauior appareret. Iob igitur satisfecit pro peccatis suis ultra condignum, & opera sua in quantum satisfactoria excedebant poenam peccatis suis debitam.

2. Satisfactio sanctorum plerumque superabundat, Iob 5. Vtinam appenderentur peccata mea &c.

3. Satisfactio superabundans, prodest egentibus ex intentione sanctorum operantium. Secundo Machab. 12. Sancta ergo & salubris cogitatio pro defunctis, exoptare, ut à peccatis soluantur. Ad Collos. 1. Ego Paulus minister,

180. b. qui

DE SATISFACTIONE. 229

qui nunc gaudio in passionibus pro uobis, & adimpleo ea, quæ defunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia. Posteriore ad Timoth. 2. Omnia sustineo propter electos, ut & ipsi salutem consequantur.

Opera Christi maxime sunt meritoria, simul & satisfactoria, & ut nunc opera Christi, ita & opera nostra.

Satisfactio Christi superabundat mirum in modum, ita & satisfactio nostra.

Opus satisfactorium est opus seu actus uoluntatis, elicitus uel imperatus, ideo flagella, unde cuncti inferantur ab intrinseco, non sunt satisfactoria, sed uoluntaria sufferentia eorum pro remissione peccati satisfactoria est, quia ita est a uoluntate tanquam ab actiuo principio.

Opus supererogationis dicitur opus consilij, uel quod fit ultra id, ad quod quis debet, & opus supererogationis includit meritum, quare Deus non potest proprie facere merita supererogatiua, quia Deus non potest mereri.

| Sacerdotem dicere horas canonicas, non est opus supererogationis, item ieiunare per quadragesimam non est opus supererogationis.

Peccat mortaliter qui contemnit aut negligit satisfactionem, quam sponte acceptauit, sine causa sufficienter excusante, quia non reddit debitum ad quod se uoluntarie obligauit, unde si confessor aliquid irrationabiliter iniungeret,

R

f.

= 7

Aug 98. b.

DOCTRINA SCHOLASTICA

uel quod confitens implere cōmodè non potest, potest humiliter non acceptare.

Aug 126. b
Infta 132. b
Aug 56. b
Aug 128. a
Licet secundū strictā iustitiā deus iuste exigere possit omne quod sumus & possumus tāquam debitū necessitatis, tamē ex libertate sua nostrę infirmitati cōdescendens homini cōstituit mensurā eorū ad quā de necessitate terretur, quę est obseruātia p̄ceptorū, ut de reliquo, id est, de operibus supererogationis possit satisfacere de commissio, quę opera etsi debeamus debito congruitatis, non uult tamen, ut sibi debeantur debito necessitatis, nisi ratione uoti uel satisfactionis iniunctę pro peccatis.

1. Satisfactio pro peccato regulariter consistit magis in actibus pœnalibus uel passionibus uoluntarijs, quā in alijs actibus pœnalibus, quoniam culpa ordinatur per pœnam debitā, & ideo secundum diuinam iustitiā culpę debetur pœna, & ita reddendo pœnam debitam satisfactio pro peccato. Et dicitur regulariter, quia potest quis quandoq; per actum bonum, non pœnalem satisfacere pro peccato. Potest enim Deus actum intentum charitatis acceptare pro punitione debita uni culpę, iuxta illud Petri: Caritas operit multitudinem peccatorum. Verum licet actus ille charitatis non sit proprię punitiō, est tamen maius bonum & magis reddens Deo honorem, quā proprię illius punitiō.

Satisfa

- Satisfactio secundo modo accipitur strictè, ut distinguitur contra alias partes poenitentis, & definitur in hunc modum: Satisfactio est operatio exterior laboriosa seu poenalis, uoluntariè assumpta ad puniendum peccatum à se commissum, & ad placandum diuinam offensam, uel est passio aut poena uoluntariè tolerata in ordine ad peccati remissionem.

Dicitur operatio exterior, per quod excluditur actio laboriosa interior & passio eam comitans, ut est contritio & tristitia eam consequens. Et intelligitur per actum exteriorem, actus qui fit corporalibus membris (positiue uel priuatiue) inferentibus poenam corpori & fatigationem, & dicitur positiue, ut peregrinatio, corporis disciplinatio, elemosynarum distributio. Dicitur priuatiue propter ieiunium & abstinentiam, ubi nihil agitur, sed ab actione cessatur, & per hoc etiam excluditur confessio, quia licet fiat organo corporali, tamen breuis est, & non fatigat. Oratio uerò quia per seuerantem oportet esse, laboriosa est & attenuat uires corporales, & ideo includitur in satisfactione stricta accepta. Et satisfactio principaliter fit Deo, quia Deus iniuriatur per culpam. Et consistit satisfactio hoc modo capiendi, in his tribus: ieiunio, oratione, & elemosyna, & passionibus uoluntarijs comitantibus ista tria opera difficilia.

DOCTRINA SCHOLAST.

inf. 133. a. b.

- 1 Adieunium reducuntur omnia corporis maceratiua ordinata ad reprimendum carnis rebellionem, ut sunt uigiliae, peregrinationes, ueritium asperitates & nuditates, corporis flagellationes, & generaliter quaecumque corporis afflictiones.
- 2 Ad orationem reducitur quicquid pertinet ad partem contemplatiuam, & meditationes, scripturarum lectiones, praedicationes ac uerbi auditiones, studium theologicum, disputationes, errantium impugnationes in moribus & in fide, & cetera quae immediate uersantur circa Deum tanquam obiectum.
- 3 Ad elemosinam reducuntur opera misericordiae corporalia pro Christo propter Deum impensa, & quaecumque erogationes bonorum temporalium in pias causas, ac subleuationes miseriae corporalis fratrum.

Congruum est, ut per quae quis peccauerit, per haec & torqueatur, sic qui in carne peccauerit, etiam in carne puniatur.

Congruentior est illa satisfactio, per quam non solum abolentur praeterita peccata, sed etiam adhibetur remedium a futuris cauendis & reprimendis.

Confessarij
p. uidentia

Boni confessoris est congruas satisfactiones pronitentibus iniungere, attentis diligenter omnibus circumstantiis confitentium, requiritur itaque discretio sacerdotis, ut non imponat alicubi satisfactionem nimis disconuenientem, sed eam quae

DE SATISFACTIONE. 131

que sibi magis congruit, & quā forte melius implebit, ut puta pāuper, nec eleemosynas potest dare, nec orare, quē oportet cōtinuo laborare pro uictu suo necessario, nec ieiunare, quia tūc non sufficeret ad laborē necessarium pro uictu cōtinuo sibi necessario, labor enim cōtinuus est sibi ieiuniū, quia cōtinua maceratio carnis, tantummodo inducendus est, ut illum laborē subeat in remissionē peccatorū, saltem quousq; sibi occurrat oportunitas soluēdi aliquā satisfactiōnem. Similiter de diuite, si ieiunare nō uellet, inducendus est ad orationes & eleemosynas, & imponendum illud, quod libentius recipit, & quod creditur perseverantius implere, uel si omnino nullam satisfactiōnem uelit recipere, a sacerdote sibi impositam, dicat tamen se habere displicentiam de peccato commisso, & firmum propositum non reciduiandi, absoluentus est, & non remittendus, ne cadat in desperationem. Et denuncianda est sibi pōena, quæ esset pro peccatis suis facienda, & quod eam in se, uel æquivalente absque impositione studeat adimplere, alioqui soluat ad plenum in purgatorio.

Qui uerē pōenitet & recipit satisfactiōnem seu pōenitiā sibi iniunctam ab ecclesia (clauē nō errante) quantūcūq; postea reciduet, nunq̄ tenebitur, nisi ad illā unicam implendam satisfactiōnem, et si eā compleat in charitate, melius est,

R 3

DOCTRINA SCHOLAST.

quia non tantū soluit pœnam, sed meretur, sed si adimpleat eam uoluntarie extra charitatem soluit quidem pœnam, sed non meretur gratiam.

Alij sic dicunt: satisfactio extra charitatem facta scienter repetenda est, quasi nō facta, quia per eam nihil pœnæ abluirur.

Deus duos modos satisfaciendi determinauit, sub disiunctione, hoc est, alterū duorum uel in purgatorio, uel in præsenti uita: sufficit ergo propositū satisfacere alitero modorum.

Satisfactio etiam in præsenti conceditur in feruorem pœnitentis, sed cuiuslibet licet cedere iuri suo, ideo qui negligit leuem satisfactionē, expectat se uertorem, quamuis stultē agat, sit etiam hoc signum remissę conuersionis & contritionis, si tamen cætera quę sufficiunt, sunt ibi, non uidetur excludendus à regno Dei.

*Satisfactio
uoxi.*

Et satisfactio quę debet fieri proximo, sic habet. Peccatum non remittitur, nisi ablatum restituatur, sed licet sit ablatum restitutum, tamen adhuc manet satisfactio Deo satisfacienda, quę dicitur pœna &c.

Quemadmodum peccauimus corde, ore, & opere, ita oportet quod tribus modis satisfaciamus, cōtritione, confessione, & restitutione.

- 1 Primo per fletum ac gemitum cordis, ut inde ueniat pietas & humilitas, unde processit iniquitas.
- 2 Secundo per ieiunium ad puniendum carnem

carnem & animam. Tercio per orationem, ut inde egrediatur laus & benedictio, unde egressa fuit blasphemia, aut stultiloquium, aut uaniloquium: item per elemosynam, ut mitigemus Deum aliquo munere, & ut pauperes deprecantur Deum, ut dimittat nobis peccata.

Satisfactio aliàs sic definitur. Satisfactio est Deo debitum honorem pro commissa culpa impendere.

Satisfactio est damni uel iniuriæ illatæ recompensatio, secundum æqualitatem iustitiæ.

Satisfactio est actus uirtutis materialiter & formaliter electiue quidem iustitiæ uindictiue.

Satisfactio ad plura ordinatur, ad placationem diuinæ offensæ, ad remissionem pœnæ, ad excisionem radicum peccatorum, ad restitutionem minus iustè possessorum, & ad quædam alia. Principaliter tamen ordinatur satisfactio ad placandum diuinam offensam, ne ulciscatur peccatum. Et per hoc illa operatio uel passio uoluntaria est perfectior, & magis satisfactoria, per quam magis placatur diuina offensam. Et quoniam per nihil aliud magis placatur Deus, quam per actum à charitate elicitum, ille actus est simpliciter magis satisfactorius, qui à maiore elicitur charitate &c.

Supra 112. b.

DOCTRINA SCHOLAST.

1. 129. b.

Satisfactio est duplex: reconcilians Deum & placans. Et de illa dicitur, quod non potest fieri de uno peccato, & non de alio. Et hæc satisfactio est, qua quis satisfacit Deo ex deuotione & in gratia, & uocatur ab aliquibus satisfactio meritoria. Alia est satisfactio, & dicitur solutiua peenæ, quæ peenam temporalem soluit, & nec est placans, nec est reconcilians. De illa dicitur, quod potest fieri de uno peccato, & non de alio, ut patet in recidiuante, qui implendo iniunctam poenitentiam post recidiuam satisfacit pro peccato prius demisso, absque satisfactione pro peccato recidiuo.

Satisfactio

1. 129. b.

Satisfactio quædam est plena, quædam est semiplena. ^{1.} Satisfactio plena est, quando simul fit satisfactio de iniuria & damno, unde pro nullo peccato, in quo fit auersio à Deo, potest satisfacere aliquis purus homo satisfactio ne plenaria, nec pro seipso, nec pro alijs, propter hoc quod offensa & iniuria excedit puram creaturam. ^{2.} Sed satisfactio semiplena homo potest satisfacere pro actuali suo peccato, sed non pro originali. Nam nullus homo potuit satisfacere pro originali, nisi Christus Deus & homo, de actuali potest quidem homo purus satisfacere, sed satisfactio semiplena, quæ supplementum & completionem recipit à passione Christi, Christus enim
satisfa-

semiplena

Satisfaciens pro omni offensa, omnibus impetravit gratiam, quantum ad sufficientiam, & merito illius satisfactionis homo concipiens gratiam satisfacit, postea deo pro læsione quæ intulit sibi, actualis culpa.

Sicut in bello restituta amicitia, non statim remittitur debitum damni illati, ita post remissionem culpæ in contritione remanet debitum poenæ satisfactoriæ. Iniungit autem sacerdos quædam ad satisfactionis fundamentum, sicut abstinere à peccato, & restituere ablata, quædam iniungit ad satisfactionis expeditionem, ut evitare consortia malorum: quædam iniungit ad substantiam satisfactionis, ut ieiunare, uigilare, dare elemosynam, peregrinari, & huiusmodi opera poenalia: quædam iniungit ad perfectionem, & securitatem satisfactoriis, ut sunt opera supererogationis.

Satisfactio debet culpæ respondere in tribus, scilicet, in numero, in pondere, & in mensura quoque.

Satisfaciens tanto tempore debet esse in poenitentia, quanto fuit in culpa.

Per satisfactionem tria magna bona nobis contingunt: impetratio gratiæ, remissio poenæ & expurgatio reliquiarum culpæ.

Elemosyna dupliciter potest accipi, aut in intentione subleuandi necessitatem proximi, & sic est opus misericordiæ, aut in intentione recõ-

DOCTRINA SCHOLAST.

penfandi pro debito offenfæ diuinæ, & fic effe opus iuftitiæ, unde primo modo pertinet ad meritum uitæ: fecundo modo ad meritum dimiffionis pœnæ, quia eleemofyna fic dara effe proprie fatisfactoria. Sic ieiunium, quod naturam feruat, & uitium quoq; domat, bonum effe, & fatisfactorium. Sic oratio pro admonitione malorum effe tantummodo pars fatisfactionis.

Satisfactio effe actus uirtutis iuftitiæ uindictariuæ, imperatiuæ effe actus charitatis.

Satisfacere hic dicitur tantummodo de actionibus.

Nulla fatisfactio debet imponi nuper baptizatis.

Nulla fatisfactio debet imponi pro peccato originali, nec de eo debet effe pœnitentia proprie.

Pœnitentias canonum non femper oportet imponi.

Satisfactio feptennis pœnitentiæ non exigitur pro quolibet pro peccato mortali.

Satisfactio ut pars facramenti fufficit ad expiandam pœnam pro peccatis, non autem ex quantitate pœnæ, ideo oportet eam imponi.

Satisfactio iniuncta à facerdote dupliciter ualet: ex natura operis, & ex ui quoque clauum, ideo plus ualet, quàm facta ex propria uoluntate.

DE SATISFACTIONE. 134

Satisfactio requirit opus meritorium, ideo poena purgatorij non est satisfactoria, nisi largè, id est, poenæ debitæ solutio.

Pœnitens per satisfactionem consequitur perfectum effectum gratiæ, quia liberatur totaliter à reatu peccati.

Ex proposito satisfaciendi cōfertur gratia.

Quilibet tenetur ad satisfactionem sibi à sacerdote iniunctam.

Homo non potest satisfacere de uno peccato sine alio. 132.6.

Satisfactionem oportet fieri per opera poenalia, ratione peccatorum præteritorum, & futurorum.

Homo potest satisfacere Deo, secundū qualitatem proportionis.

Satisfactio in proposito accusat gratiā, sed in executione auget eam.

Satisfactio pro se, uel pro alio dicitur precium quoddam.

Vnus homo potest satisfacere pro alio, in quantum sunt enim in charitate. 132.6.

Minor poena requiritur in satisfactione poenæ pro alio, quam pro se, propter maiorem charitatem.

Satisfaciens pro alio, non satisfacit pro se, quia illa quantitas poenæ non sufficit ad utrūq; sed sibi meretur aliquid maius dimissione poenæ, scilicet uitam æternam.

Ad

DOCTRINA SCHOLAST.

Ad satisfaciendum pro alio, non requiritur impotentia pro alio, quo ad debitum, sed tantum, ut satisfactio est in remedium.

Christus satisfecit pro tota natura humana, sufficienter, non autem efficaciter.

Imp. 100. b. DE INDVLGEN. tñs.

Indulgentiæ & res sunt licitæ & expediunt.

Indulgentiæ valent ad remissionem poenæ, pro peccatis actualibus debite ad diuinā iustitiā.

Indulgentiæ & sunt salutares, & ad fructum spiritus utiles.

Indulgentiæ non solum publicis criminibus sunt necessariae, sed etiam cæteris duris & impatientibus.

Indulgentiæ etiam his sex hominum generibus utiles sunt, mortuis seu morituris, infirmis legitime impeditis, his qui non cōmiserunt crimina, his qui crimina commiserunt etiam publica, qui meliora operantur.

Indulgentiæ sunt relaxationes poenæ, quam iuste pro culpa propria pateremur, de thesauro Ecclesiæ ad diuinam iustitiā persoluendam, sumptæ.

Indulgentiæ secundum Thomam sunt, que jantur per satisfactiones, ad honorem Dei, & utilitatem Ecclesiæ.

Indul-